

USNESENÍ
A DOKUMENTY
ÚV KSČ

*OD CELOSTÁTNÍ KONFERENCE KSČ 1960
DO XII. SJEZDU KSČ*

1962

NAKLADATELSTVÍ POLITICKÉ LITERATURY

2-485.982,1

MZK-UK Brno

2619718420

748

CELOSTÁTNÍ KONFERENCE KOMUNISTICKÉ STRANY
ČESKOSLOVENSKA

konaná 5.—7. července 1960

ZA DALŠÍ ROZKVĚT ČESKOSLOVENSKE SOCIALISTICKÉ
REPUBLIKY

Referát soudruha Antonína Novotného

Soudružky a soudruzi,

po oslavách 15. výročí osvobození Československa Sovětskou armádou a volbách do Národního shromáždění, Slovenské národní rady a národních výborů, po všenárodní diskusi k návrhu nové ústavy Československé republiky, po zdařilé a úchvatné II. celostátní spartakiádě schází se celostátní konference Komunistické strany Československa. Naším úkolem je projednat a schválit konečné znění návrhu nové, socialistické ústavy a návrh třetího pětiletého plánu rozvoje národního hospodářství a kultury Československé republiky.

Jde o dva základní dokumenty, které významně ovlivní další rozvoj naší socialistické společnosti. Jednání celostátní konference předcházely široké diskuse lidu k oběma těmto dokumentům. Můžeme říci, že jednání naší konference se opírá o moudrost nejširších vrstev pracujících, o tisíce návrhů a připomínek dělníků, rolníků a inteligence, že se opírá o vysokou politickou a pracovní aktivitu československého lidu.

Tato vysoká aktivita a iniciativa pracujících vyvěrá z vědomí velikých úspěchů, kterých jsme dosáhli za uplynulých 15 let při výstavbě socialismu. Vyvěrá z přesvědčení o správnosti politiky Komunistické strany Československa, pod jejímž vedením za historicky krátkou dobu zvítězil v naší zemi socialistický řád.

S hrdoostí československý lid v letošním jubilejním roce přehlídí bohaté ovoce práce, ztělesněné v mohutném rozmachu národního hospodářství a kultury, ve stále vyšší životní úrovni lidu.

V růstu aktivity našeho lidu se odrážejí také velké politické a hospodářské úspěchy Sovětského svazu i ostatních zemí svě-

tačně projevila jednota lidu, byla znovu potvrzena správnost politiky Komunistické strany Československa, byl vysloven jednoznačně souhlas s programem dalšího rozvoje naší socialistické společnosti, který vypracovala strana. Poslední měsíce a týdny znovu a znovu prokázaly, jak pevně je semknut náš lid kolem Komunistické strany Československa, jakou má strana a její ústřední výbor důvěru, s jakým spontánním souhlasem pracující přijímají vnitropolitická a zahraničně politická opatření našeho ústředního výboru. Chtěl bych dnes všem pracujícím za tuto důvěru poděkovat a znovu je ujistit, že nebudeme šetřit svých sil, abychom všichni společně pod vedením naší komunistické strany, našeho ústředního výboru dosáhli nových vítězství v budování socialismu a komunismu, aby život našeho lidu byl spokojený a ještě bohatší.

Je velikým kladem, že se kolem naší strany a pod jejím vedením postupně vytvořila velká jednotně vystupující a rozhodující síla širokého aktivu funkcionářů. Tento aktiv se ve volbách dále upevnil a rozšířil. Denní drobná a cílevědomá práce všech členů strany, členů a funkcionářů společenských organizací a ostatních politických stran i bezpartijních je zárukou, že veliké plány, které máme do budoucna, budou úspěšně splněny.

Z toho všeho vyvěrá, že volby byly bojovým nástupem pracujících za splnění úkolů XI. sjezdu Komunistické strany Československa. Příprava voleb a volby samy byly velikou školou socialistické státnosti, v níž dále vyrostlo politické uvědomění našeho lidu, upevnila se jeho politická a morální jednota. Volby byly hluboce demokratické. Prokázaly, že pracující lid je si vědom svých práv a povinností i odpovědnosti za další osudy země a socialismu, že plně využívá plodů socialistické demokracie.

Komunistická strana Československa bude ve své další práci vycházet z těchto vysoce pozitivních výsledků voleb a v čele pracujícího lidu půjde pevně vpřed při uskutečňování idejí a cílů socialismu a komunismu.

I

Nyní, soudruzi a soudružky, k výsledkům diskuse o návrhu nové ústavy Československé republiky.

Především bych chtěl zdůraznit, že náš lid uvítal rozhodnutí

ústředního výboru Komunistické strany Československa předložit návrh nové ústavy, který je důležitým politickým dokumentem historického významu, k všelidové diskusi a hodnotil tento krok jako jeden z dalších výrazných projevů skutečné demokracie, demokracie socialistické. Šlo opravdu o to, aby všichni občané republiky vyjádřili své mínění o tomto návrhu, který má pro rozvoj a upevňování státu a život občanů základní význam. Všeobecná diskuse k návrhu ústavy měla skutečně masový charakter. Svědčí o tom počet schůzí a besed, na nichž byl návrh ústavy projednáván, vysoká a aktivní účast občanů na těchto schůzích. Celkem bylo uspořádáno 47 400 veřejných schůzí, jichž se zúčastnilo 4 040 170 občanů. V diskusi na nich vystoupilo 732 800 občanů. Na schůzích bylo celkem přijato 38 600 rezolucí vyjadřujících souhlas se zásadami, které návrh nové ústavy obsahuje.

Připomínky a náměty k návrhu nové ústavy byly obsaženy v 1750 rezolucích. Kromě toho došly ústřednímu výboru strany i ústřednímu tisku další stovky dopisů od jednotlivých občanů které obsahovaly různé návrhy, připomínky nebo dotazy.

Projednávání návrhu ústavy bylo na mnohých pracovištích spjato s přijetím závazků na počest nové ústavy a naší celostátní konference. Diskuse názorně ukázala, jak naši pracující naplňují jednotlivé postuláty ústavy svou aktivní prací a jak budou usilovat o to, aby se perspektivy dalšího rozvoje naší země vytyčené v ústavě postupně uskutečňovaly.

Svou širokou účastí a svým zásadovým pojetím diskuse dal náš pracující lid zcela jednoznačně najevo, že nová ústava je jeho záležitostí, že se stala jeho nejvlastnější věcí. Tato diskuse znovu ukázala, jak náš pracující člověk je spjat s životem celé společnosti a jak žije všemi jejími problémy a je si vědom toho, že je účastníkem i strůjcem všech velikých přeměn, kterými za uplynulých 15 let prošla naše země. Z celé diskuse bylo zřejmé, jak si pracující přejí, aby nová ústava všechny tyto veliké historické přeměny zakotvila.

Všeobecná diskuse byla zároveň názorným projevem bezprostřední účasti lidu při rozhodování o věcech státu a společnosti. Pracující lid tak přímo spolupracoval na konečném návrhu ústavy a aktivně k němu přispěl svými zkušenostmi získanými v praxi socialistické výstavby.

Návrh nové ústavy byl přijat naším lidem velmi kladně. Naši

pracující s velkou hrdostí uvítali, že nová ústava je ústavou socialistickou, že celým svým obsahem zakotvuje velikou historickou skutečnost — vítězství socialistického řádu v naší vlasti. Proto také navrhovali, aby tato skutečnost byla vyjádřena i v názvu našeho státu. Jsme toho názoru, že je to správné, a celostátní konferenci navrhuje, aby podle nové ústavy zněl název našeho státu »Československá socialistická republika«.

S nadšeným souhlasem bylo přijato zakotvení našeho poměru k Sovětskému svazu a naše příslušnost k světové socialistické soustavě. Náš lid tím znovu vyjádřil své bratrské přátelství k sovětskému lidu a plně pochopení historické skutečnosti, že socialismus u nás zvítězil díky vítězství Sovětského svazu nad německým fašismem, díky naší vzájemné spolupráci se Sovětským svazem, který nám nezištně poskytoval všestrannou pomoc a předával všechny své bohaté a cenné zkušenosti. V bratrském přátelství, spojenectví a těsné spolupráci se Sovětským svazem jsou i záruky naší svobody a státní samostatnosti, záruky rozvoje národní kultury Čechů a Slováků, pevná jistota našeho socialistického řádu i naší komunistické budoucnosti. A toho je si náš lid velmi dobře vědom! Závažným novým znakem naší ústavy je to, že spolu s vyjádřením příslušnosti Československa k světové socialistické soustavě vyzdvihuje soudružskou spolupráci zemí socialistického tábora, založenou na vzájemné soudružské pomoci a mezinárodní socialistické dělbě práce. Tím je v naší ústavě zakotvena historicky nová skutečnost, která se zvláště v posledních letech silně rozvíjí a která bude stále více znásobovat síly socialistických zemí a podstatně bude ovlivňovat další politickohospodářský vývoj ve světě ve prospěch socialismu.

Také zásady charakterizující náš vztah k ostatním národům a vyjadřující naši mírovou zahraniční politiku, naše úsilí o vzájemnou spolupráci států s rozličným společenským zřízením na zásadách vzájemného porozumění a mírového soužití byly se souhlasem přijaty. Vyjadřují naši víru v růst sil míru, demokracie a socialismu, v růst sil mezinárodního revolučního dělnického hnutí, naše pevné přesvědčení o přednostech socialistického zřízení. Naši pracující správně chápou, že naše výsledky v socialistické výstavbě napomáhají tomu, aby všechny národy došly k poznání, že socialismus je jedinou cestou vedoucí k míru a spoko-

jenému životu lidstva. Správně chápou, že naše úspěchy, úspěchy Sovětského svazu, všech socialistických zemí a celého socialistického tábora jsou onou silou, která společně se všemi pokrokovými mírovými silami světa brzdí a maří choutky imperialistů na válku, silou, která může účinně bránit válce.

Jak bylo již řečeno na posledním zasedání ústředního výboru, návrh nové ústavy nejen utvrzuje a zakotvuje stav, k němuž naše společnost dospěla, ale současně naznačuje cesty dalšího rozvoje státu a společnosti. Tento nový rys v návrhu naší nové ústavy byl v diskusi správně pochopen. Především v tom smyslu, že záleží na nás všech, na naší práci, na tom, jak především budeme plnit na všech pracovištích hospodářské plány, které vytyčuje Komunistická strana Československa, abychom dosáhli těch cílů a perspektiv, o nichž mluví ústava, abychom dovršili výstavbu socialismu v naší vlasti a vytvořili tak předpoklady pro budoucí přechod ke komunismu.

Zakotvení dosavadních velikých socialistických přeměn i našich příštích cílů v návrhu ústavy přijímali naši pracující jako doklad správnosti politiky Komunistické strany Československa. V návrhu nové ústavy je v podstatě vyjádřeno úspěšné plnění generální linie strany, vyjádřené sjezdy strany, naposled XI. sjezdem, který ukázal cestu k dovršení socialistické výstavby. V návrhu ústavy se v nejobecnějších rysech vyjadřují i další veliké cíle, které strana vytyčuje. Tato skutečnost je zcela přirozená; vyplývá z toho, že strana na základě marxisticko-leninského učení a na základě svých bohatých zkušeností a praxe nejlépe může poznávat zákony společenského vývoje a určovat příští úkoly a cíle.

Všechny dosažené úspěchy v socialistické výstavbě jsou spojovány s činností a vedoucí úlohou Komunistické strany Československa v celém našem životě. Správně bylo poukazováno, že bez Komunistické strany Československa by nebylo všech těch vítězství, kterých dobyla československá dělnická třída a pracující lid od roku 1945 až po dnešní dobu, a že bez její vedoucí úlohy bychom si nemohli vytyčit tak smělé cíle při dovršování socialistické výstavby. V tom, že v čele našeho lidu je Komunistická strana Československa, v tom náš lid spatřuje záruku své budoucnosti, záruku dalšího rozvoje naší socialistické společnosti. Proto také bylo s naprostou samozřejmostí a všeobecným

souhlasem přijato zakotvení vedoucí úlohy Komunistické strany Československa v ústavě. Tím současně znovu vyjádřil československý lid svou důvěru v Komunistickou stranu Československa, své přesvědčení o správnosti její politiky.

Průběh diskuse potvrdil, jak aktivně náš lid žije základními problémy celé socialistické společnosti, že chápe úlohu socialistického státu, jeho organizace i ekonomické otázky související s hospodářským základem našeho zřízení a problémy spjaté s uskutečňováním kulturní revoluce.

V diskusi se správně zdůrazňovalo, že ústava jasně vyjadřuje třídní základ našeho státu v čele s dělnickou třídou, to, že v naší společnosti není vykořisťovatelů a vykořisťovaných. Se souhlasem bylo přijato, že v ústavě je zakotvena Národní fronta Čechů a Slováků jako politický výraz svazku pracujících měst a venkova pod vedením Komunistické strany Československa. Národní fronta sehrála svou úlohu při organizování a upevňování jednoty lidu na třídním základě a v ní se také uplatnily a uplatňují aktivní síly obou národů, Čechů a Slováků, i všech národností naší republiky. Svou historickou úlohu sehrála při uskutečňování národní a demokratické revoluce i při rozvíjení socialistické revoluce a její význam trvá i nyní při budování vyspělé socialistické společnosti. Vedoucí úloha komunistické strany v Národní frontě umožňuje, aby také jejím prostřednictvím, prostřednictvím společenských organizací, které sdružuje, upevňovala strana své spojení s pracujícími.

Vysoce kladně je oceňována skutečnost, že návrh nové ústavy je celým svým obsahem prodchnut hlubokou demokratičností, vyjadřující a také umožňující širokou účast lidu na řízení našeho hospodářství a správě státních a společenských záležitostí. Při důsledném uplatňování zásad demokratického centralismu ve výstavbě našeho státu a jednotného řízení národního hospodářství, při závaznosti jednotného hospodářského plánu a prvořadosti společenských zájmů nad zájmy místními vytváří návrh ústavy předpoklady k dalšímu prohlubování socialistické demokracie, k ještě širšímu uplatnění tvůrčí aktivity a iniciativy pracujících.

Proto také je správné, když se zdůrazňuje úloha zastupitelských sborů, jimiž pracující lid vykonává státní moc, a ostatních volebných státních orgánů, jakož i úloha společenských organizací pracujících, zvláště odborů. Vzhledem k tomu, že úloha národních vý-

borů jako základních článků, jimiž pracující lid vykonává státní moc, podstatně vzrůstá a bude se i nadále zvyšovat, doporučuje se, aby byl v ústavě formulován také slib poslanců národních výborů i jejich hlavní úkoly. Nový zákon o národních výborech, který schválilo Národní shromáždění před nedávnem, se opírá o zásady vyjádřené v návrhu ústavy a v souladu s názory v celé diskusi rozpracovává postavení, práva a povinnosti národních výborů. Bude teď záležet na nově zvolených poslancích, na nově zvolených funkcionářích a orgánech, plénech, radách, komisích a také na aparátu národních výborů, aby základní principy uvedené v ústavě, vyzdvihující význam národních výborů ve státě, byly uvedeny ve skutečnost.

V konečném návrhu ústavy byly uplatněny připomínky z diskuse, jejichž smyslem bylo, aby návrh ještě lépe vyjádřil sepětí a spolupráci zastupitelských orgánů i poslanců s lidem, aby ještě více zdůraznil účast pracujících a jejich organizací na řízení.

Nová ústava též zakotví marxisticko-leninské řešení národnostních poměrů v naší republice. Toto řešení, jak je vyjádřeno v návrhu nové ústavy, diskuse potvrdila jako správné.

Zvláště byla oceňována skutečnost, že díky důsledné národnostní politice Komunistické strany Československa bylo dosaženo naprosté rovnoprávnosti Čechů a Slováků v oblasti politické a vytvořeny široké předpoklady k tomu, aby došlo co nejdříve i k vyrovnání v oblasti ekonomické. Občané slovenských krajů s uznáním hovořili o tom, jakým rychlým tempem je za vlády dělnické třídy překonávána hospodářská a kulturní zaostalost Slovenska, která byla pozůstatkem národnostního útlaku a vlády buržoazie.

Se souhlasem a porozuměním byla přijata úprava postavení slovenských národních orgánů, která posiluje autoritu Slovenské národní rady. Tento národní zákonodárný a státní orgán, ve kterém je sjednocena jeho mocenská i správní činnost, bude zabezpečovat řešení úkolů dalšího hospodářského a kulturního rozvoje Slovenska v jednotné Československé republice tak, aby se Slovensko již v nejbližší době svým stupněm rozvoje plně vyrovnalo českým krajům. Jeho povinností současně bude, aby ve spolupráci s krajskými a okresními národními výbory pomáhal řešit otázky ekonomického a kulturního vyrovnání jednotlivých slovenských krajů.

Jak potvrdila diskuse, dosavadní zkušenosti v organizaci a ří-

zení státu a hospodářství, jakož i další rozvoj výrobních sil ve slovenských krajích si vyžadují i nové uspořádání a zdokonalení organizační struktury a náplně činnosti slovenských národních orgánů a jejich těsnější spojení s vládou. Všeobecně bylo vyjádřeno přesvědčení, že v nových podmínkách územní organizace státu a při nových právech národních výborů budou národní zájmy ještě lépe zajištěny a zároveň budou upevněny zásady řízení z jednoho centra.

V návrhu ústavy se doporučují některé drobné změny, které upřesňují vnitřní uspořádání uvnitř Slovenské národní rady, hlavně pokud jde o vztah mezi komisemi Slovenské národní rady a pověřenci, a vyjadřují přesněji postavení pověřence jako člena předsednictva Slovenské národní rady.

Pokud jde o občany ostatních národností u nás žijících, návrh ústavy jim zaručuje stejná práva a povinnosti jako všem občanům republiky. Vycházejíc ze skutečnosti, že kromě dvou národů — Čechů a Slováků — jsou u nás ještě etnické celky národnosti maďarské, ukrajinské a polské, zabezpečuje jim ústava také vzdělání v jejich jazyce a jejich kulturní rozvoj. V otázce někdejší německé menšiny znovu opakujeme, že občané německé národnosti netvoří u nás etnický celek. Německá otázka byla v naší republice jednou provždy vyřešena Postupimskou dohodou za plného souhlasu čtyř velmocí.

V této souvislosti bych chtěl připomenout, že naši nepřátelé za hranicemi se bláhově domnívali, že právě v souvislosti s řešením národnostní otázky v návrhu ústavy budou moci rozdmýchat národnostní třenice a vytlouci z toho pro své rozbíječské cíle nějaký kapitál. Avšak zkrachovali jako již mnohokrát dříve.

Naši občané bez rozdílu národnosti v diskusi potvrdili správnost řešení národnostních poměrů, neboť v něm vidí záruku spojení sil všech občanů k dosažení našich socialistických cílů. Tyto naše cíle, opírající se o principy proletářského internacionalismu, nerozdělují národnosti a národy, ale naopak je sbližují a vytvářejí mezi nimi přátelské vztahy, bratrské vztahy vzájemné pomoci a podpory.

V diskusi o ekonomických základech naší republiky se potvrdilo, že naši pracující chápou, jaké přednosti pro společnost přináší socialistické vlastnictví výrobních prostředků, že je zdrojem všech velikých úspěchů, kterých jsme v průběhu 15 let dosáhli.

Změnil se jejich poměr k společenskému vlastnictví a do vědomí lidí stále více proniká zásada, že v socialistické společnosti je každý jednotlivec tak bohatý, jak bohatá je celá společnost, a že proto prvořadou povinností každého občana socialistického státu je společenské vlastnictví chránit a prací přispívat k jeho rozmnožení.

Nyní, kdy v celém národním hospodářství zvítězily socialistické výrobní vztahy, vytvořily se předpoklady pozvednout naši výrobu, hlavně v zemědělství, na vyšší úroveň. Je proto pochopitelné, že také diskuse k těmto otázkám byla spojována s řešením konkrétních výrobních úkolů třetí pětiletky v průmyslu i zemědělství, s cílem najít cesty dalšího vzestupu výroby.

Vzhledem k tomu, že v naší společnosti je skutečně tím hlavním a základním socialistické vlastnictví výrobních prostředků a toto vlastnictví je také zárukou dalšího všestranného rozmachu jak společnosti, tak i jednotlivce, a vzhledem k tomu, že i další vývoj bude upevňovat a dále rozvíjet socialistické výrobní vztahy, není důvodu, abychom v ústavě zakotvovali článek o soukromém vlastnictví, jak to někteří jednotlivci v diskusi žádali. K tomu je třeba podotknout, že tyto připomínky většinou vplynuly z nepochopení rozdílu mezi vlastnictvím osobním a soukromým. Obavy o osobní vlastnictví jsou zbytečné. Právě za socialismu se spolu se společenským vlastnictvím rozmnožuje také osobní vlastnictví pracujících.

Návrh nové ústavy však na dosavadním stavu drobného soukromého vlastnictví nic nemění. To znamená, že se nikterak neruší vlastnictví půdy drobných a středních rolníků, kterou sdružili ke společnému hospodaření. Také článek 8, odstavec 3 návrhu nové ústavy výslovně hovoří o společenském užívání půdy sdružené ke společnému družstevnímu hospodaření, protože je zárukou rozvoje zemědělské velkovýroby a zárukou blahobytu na vesnici. A toho jsou si naši družstevní rolníci dobře vědomí.

Rovněž nedotknutelnost osobního vlastnictví nabytého prací je zaručena ústavou. Je pochopitelné, že jsou tím míněny i rodinné domky, chaty, zahrádky, předměty osobní a domácí spotřeby, úspory i dědictví osobního majetku. Diskuse, pokud se zabývala těmito otázkami, názorně ukázala, k jakým přeměnám došlo i v myšlení lidí, jak se mění vztah ke společnému socialistickému

vlastnictví a jak mateřská znaménka starého řádu, která se v tomto ohledu projevují nejtvrdošíjněji, postupně mizí.

Velká a živá diskuse byla o právech a povinnostech občanů. Také zde se potvrdilo, že u nás již zakotvilo ve vědomí lidí socialistické pojetí práv, svobod a povinností občanů. V tom je také veliká přednost našeho zřízení před kapitalistickým a pracující to velmi dobře vědí. U nás nejsou práva dělníků, rolníků a příslušníků inteligence prázdňým slovem jako v buržoazních ústavách, ale jsou i materiálně plně zabezpečena. Vezměme právo na práci. Právě na tomto článku mnoho pracujících poukazovalo na zásadní rozdíl praktického zabezpečení práv u nás a v kapitalistických zemích. To chápeme jako podporu a souhlas s těmito články návrhu nové ústavy.

Základní koncepce a sepětí práv a povinností jednotlivce se zájmy celé společnosti, jak je vyjádřena v návrhu nové ústavy, vyjadřuje plně naši skutečnost a je také velmi správně chápána. To je také zdrojem veliké pracovní aktivity našich pracujících, kteří chtějí nejen využívat svých práv, ale kteří si jsou také plně vědomí svých povinností a odpovědnosti vůči celé společnosti. Správně bylo zdůrazňováno, že v socialistickém zřízení může jednotlivec dospět k rozvinutí svých schopností a k uplatnění svých zájmů jen za předpokladu, že se aktivně zúčastní činnosti na rozvoji celé společnosti, zejména svým podílem na společenské práci.

Pracovat ve prospěch celku, chránit socialistickou vlast, dbát na dodržování socialistických norem společenského soužití a socialistických zákonů je v současné době pro naše občany již samozřejmostí. Zakotvení práv, svobod a povinností občanů v návrhu nové ústavy a jejich těsná souvislost s obecnými zájmy celé společnosti byly přijímány se všeobecným souhlasem.

S velkou pozorností byly v diskusi posuzovány i otázky soudnictví. Se souhlasem se setkala ustanovení, která sledují prohloubení účasti pracujících na činnosti soudů. V celém souhrnu bude tyto otázky projednávat ústřední výbor strany letos na podzim. Avšak již v návrhu ústavy zakotvujeme jako zcela nový článek naší soustavy soudů místní lidové soudy, které budou působit v místech a na pracovištích.

Jejich úkolem bude přispívat především k upevňování socialistické zákonnosti, společenského pořádku a k uvědomělému zacho-

vávání pravidel socialistického soužití. Místní lidové soudy budou voleny a při jejich zřizování budou napomáhat národní výbory, odbory a další společenské organizace pracujících. Rozhodnutí místních lidových soudů budou mít zákonnou platnost a bude možné se proti nim odvolat k vyšším soudům. Členové místních lidových soudů budou vázáni ve své činnosti slibem.

Podrobnější ustanovení o práci místních lidových soudů budou vypracována po shrnutí dosavadních zkušeností z činnosti lidových soudů, soudružských soudů, národních výborů a dalších institucí, které se otázkami zákonnosti zabývají. Ústřední výbor tyto zkušenosti posoudí, aby mohly být přijaty v podobě zákona.

V nové ústavě se uvádí také popis nového znaku naší republiky. Symbolem pěticípé hvězdy je v něm vyjádřeno vítězství socialismu u nás a věrnost zásadám proletářského internacionalismu. Ve znaku je zároveň symbolizována jednota bratrských národů Čechů a Slováků, přičemž se nový znak výrazně opírá o pokrokové tradice obou našich národů.

Zároveň doporučujeme, aby československá státní vlajka a státní hymna zůstaly beze změny.

Soudružky a soudruzi,

návrh naší nové ústavy byl se souhlasem přijímán u našich přátel v socialistických zemích i u našich přátel, dělníků a pokrokových lidí v kapitalistických zemích. Naši přátelé oceňují, že návrh nové ústavy důsledně vychází z obecně platných zákonitostí přechodu od kapitalismu k socialismu, které tvůrčím způsobem uplatňujeme v našich podmínkách. Vítězství socialismu, kterého jsme u nás v Československu dosáhli, je současně plodem vítězného pochodu vpřed celého socialistického tábora v čele se Sovětským svazem. Proto také naše ústava je jedním z příkladů názorně ukazujících rostoucí převahu socialismu. Jistota, s níž můžeme přijmout socialistickou ústavu a dát jí i určité programové rysy, vyplývá z toho, že socialismus ani ve světě, ani u nás už nikdy nemůže být ve svém nezadržitelném postupu zastaven a půjde k novým a novým vítězstvím.

Pracující v kapitalistických zemích jistě přijmou a uvítají naši ústavu, vyjadřující přednosti socialismu nad kapitalismem a potvrzující správnost cílů komunistického hnutí.

V období diskuse o ústavě ovšem nespali ani naši nepřátelé. Je třeba říci, že mobilizovali k pomluvám našeho zřízení a k po-

špinění návrhu ústavy všechny své síly. Již v počátku diskuse si postavili bláhový cíl změnit diskusi našich pracujících v maloburžoazní naříkání nad »demokratickou« minulostí předmnichovské republiky. Toho ovšem nemohli nikdy dosáhnout. Jejich jedovaté sémě již u nás nenachází půdu, na které by mohlo vzklíčit. Ukázalo se, jak se stále zvětšuje propast mezi lidem, který jde mílovými kroky vpřed k socialismu a komunismu, a hrstkou těch, kteří kdysi před jeho hněvem utekli na Západ a licoměrně se snaží budít dojem, jako by neměli na srdci nic jiného než zájem našeho pracujícího člověka, zájem naší republiky.

Domníváme se, že kapitalistický Západ by již měl vzít na vědomí, že u nás je s kapitalistickým pořádkem navzdýcky konec a že v naší zemi není síly — a nikdy v budoucnosti už takové síly nebude — která by mohla československý pracující lid odvrátit od socialistické cesty. Tato cesta je pro náš lid cestou jistoty sociální i národní, cestou socialistického humanismu, vysoké vzdělanosti, kultury a úcty k pracujícímu člověku, jemuž socialistické společenské zřízení dává široká práva a otevírá široké možnosti uplatnění. Pracující jsou si vědomi, že všechny tyto vymoženosti jim náš stát zabezpečuje proto, že je jejich vlastním státem, státem dělníků, rolníků a pracující inteligence.

To, co říká pár těch utečenců za hranicemi, kterým se u nás nelíbilo, či pár informátorů z řad bývalých buržoazních vrstev, informujících třeba některý zastupitelský úřad kapitalistického státu u nás, to není mínění našeho lidu, ale jen stesk několika jednotlivců po bývalých, pro ně »zlatých časech«.

Diskuse k návrhu ústavy přinesla nejen všeobecný souhlas, ale i velikou řadu podnětů a konkrétních připomínek, kterými se lidé podíleli i přímo na formulaci mnoha myšlenek ústavy. Hodnotíme-li diskusi, je třeba říci, že naprostá většina podnětů a připomínek k zásadním otázkám správně sledovala ještě další zdokonalení návrhu ústavy. K těmto připomínkám se plně přihlíželo a o některých z nich jsem již hovořil. Všechny ostatní navrhované úpravy jste písemně obdrželi a jsou zapracovány v konečném návrhu nové ústavy.

Menší část připomínek a dotazů k ústavě byla takového rázu, že z různých důvodů nemohla být do ústavy pojata. Především jde o takové, které vyplynuly z nepochopení, že ústava je zá-

kladním zákonem, a nemůže proto zahrnout všechno, co přísluší řešit jednotlivým zákonům.

Do těchto připomínek a návrhů náleží například: uvést v ústavě postup při zkracování pracovní doby podle národohospodářského významu jednotlivých odvětví, uvést poslední opatření strany a vlády o bezplatném poskytování školních učebnic a pomůcek, poskytování stipendií na školách a řada dalších. Pokud jde o připomínky tohoto druhu, bude k nim přihlíženo při zpracování příslušných zákonů.

Některé další návrhy a připomínky odrážejí nesprávné přecenění dočasných a přechodných problémů a nebylo by správné je v návrhu uskutečnit.

Konečně tu byl i nevelký počet připomínek vysloveně nesprávných, které jsou v rozporu s vývojem naší společnosti a zásadami činnosti našich volených orgánů. Je to například návrh na uplatňování »veta« prezidentem republiky při podpisování zákonů přijatých Národním shromážděním a podobně, které je nutno odmítnout.

Všennárodní diskuse byla pro pracující současně podnětem zamyslet se nad řešením různých otázek a problémů spjatých se životem jednotlivých závodů, obcí, měst i celé země. Připomínky a náměty podané k těmto otázkám byly předány příslušným orgánům, které je budou postupně realizovat tak, aby iniciativa pracujících byla správně využita a dále posílena jejich účast na řízení hospodářství a státu.

Diskuse plně potvrdila správnost zásad, které vytyčil ústřední výbor strany pro vypracování nové ústavy na svém dubnovém zasedání. Diskuse o návrhu ústavy se stala nejen významným všelidovým hodnocením našeho dosavadního patnáctiletého vývoje, ale zároveň se v ní pracující zúčastnili rozhodování o dalším rozvoji státu a naší socialistické společnosti.

V diskusi znovu s úspěchem složil náš lid zkoušku socialistického uvědomění a státnosti. Pracující sami prověřovali své vlastní historické dílo a čerpali z něho jistotu a důvěru ve vlastní tvůrčí síly. Zároveň vyjádřili plně uznání stranickému řízení socialistické přestavby naší společnosti.

Diskuse potvrdila, že nová, socialistická ústava tím, že vyjadřuje základní zájmy pracujících, je skutečnou mobilizující silou, která povede naši společnost vpřed. Návrh ústavy sám o sobě

již v diskusí působil při objasňování, jaké mají být společenské vztahy mezi lidmi, jak se mají formovat a čemu mají sloužit. Tato organizující a mobilizující síla nové ústavy se projeví tím více, až ústava vstoupí v platnost a až se budou uskutečňovat všechny zásady v ní zakotvené. Nová, socialistická ústava bude důležitým nástrojem při uskutečňování výstavby vyspělé socialistické společnosti a pomocníkem v komunistické výchově občanů.

Schválení návrhu socialistické ústavy celostátní konferencí naší strany, jíž se účastní i představitelé ostatních politických stran, Revolučního odborového hnutí, Československého svazu mládeže i dalších společenských organizací, její přijetí nově zvoleným Národním shromážděním bude dalším významným historickým krokem v dějinách naší země, našich národů, našeho revolučního dělnického hnutí. Přijetí nové, socialistické ústavy bude mezníkem, od něhož pevně vykročíme dál na cestě k našim cílům, ke komunistické společnosti.

Doporučuji celostátní konferenci návrh nové ústavy přijmout a doporučit nově zvolenému Národnímu shromáždění, aby ústavu schválilo.

II

Soudruzi a soudružky, přistupuji k druhé části referátu, ve které bych chtěl upozornit na některé základní otázky třetího pětiletého plánu rozvoje národního hospodářství a kultury, jehož návrh celostátní konferenci předkládá politické byro a k němuž bude hovořit soudruh Šimůnek.

Jsme toho názoru, že předložený návrh třetího pětiletého plánu rozvoje národního hospodářství a kultury odpovídá politickým cílům stanoveným XI. sjezdem naší strany. Třetí pětiletka je národohospodářským plánem rozvoje vyspělé socialistické společnosti a jeho plněním budou vytvářeny předpoklady pro přechod k budování komunismu.

Proč můžeme třetí pětiletý plán takto charakterizovat? Vyjadřujeme tím skutečnost, že u nás zvítězil socialismus. V období druhé pětiletky, kterou letos úspěšně dokončíme, mohutně vrostly výrobní síly v naší zemi, vybudovali jsme materiálně výrobní

základnu socialismu. V celém národním hospodářství, tedy i v zemědělství, nabyly rozhodující převahy socialistické výrobní vztahy, soukromé hospodářství bylo v podstatě odstraněno, jeho zbytky tvoří jen nepatrný zlomek v našem národním hospodářství a postupně mizí. Socialistické výrobní vztahy zvítězily již definitivně. To nám dává možnost, abychom, opíraje se o tento pevný základ, s větší energií a s mnohem náročnějšími úkoly vstoupili do třetí pětiletky.

Druhý důvod, který nás opravňuje stanovit vysoké cíle, se opírá o pevnou materiálně výrobní a technickou základnu, vytvořenou v druhé pětiletce. Jak je známo, druhý pětiletý plán a jeho úkoly ve zvýšení průmyslové výroby stanovené pro celé období 1956 až 1960 byly splněny již v dubnu letošního roku. Podle odhadu Státní plánovací komise dosáhne celkové zvýšení průmyslové výroby do konce roku zhruba 65 procent proti původně plánovaným 54 procentům. Vyjádřeno v některých základních výrobcích, přinese nám toto překročení v letech 1956—1960 navíc například 300 000 tun černého uhlí, přes 400 000 tun koksu, přes 700 000 tun cementu, přes 2000 nákladních automobilů, přes 5500 traktorů, 11 miliónů párů obuvi, více než 41 miliónů metrů bavlněných tkanin a podobně.

Značná část překročení průmyslové výroby se koncentruje do výroby strojírenské, kde dojde do konce roku 1960 ke vzrůstu výroby o 90 procent, zatímco druhý pětiletý plán předpokládal růst výroby jen o 77 procent; to znamená, že bude vyrobeno za více než 10 miliard Kčs strojírenských výrobků, než bylo stanoveno druhým pětiletým plánem.

Rovněž produktivita práce v průmyslu roste rychleji, než se počítalo, a místo zvýšení o 35,2 procenta vzroste v letech 1956—1960 o 39 procent. Podle předpokladů druhé pětiletky měl se rozsah investic v období let 1956—1960 zvýšit o 70 procent, ve skutečnosti se však koncem letošního roku zvýší o 80 procent.

Tato fakta nezvratně dokazují, že strana správně stanovila cíle a cesty rozvoje našeho národního hospodářství a celé společnosti pro období druhé pětiletky. Jsou důkazem správného rozboru našich sil, možností a zdrojů pro plánovitý a co do tempa rovnoměrný rozvoj naší ekonomiky i správné orientace při neustálém prohlubování vzájemné bratrské spolupráce se zeměmi socialistického tábora, především se Sovětským svazem.